

ks. dr hab. Grzegorz Chojnacki prof. US

kierownik Katedry Teologii Moralnej i Duchowości WT US

Recenzja osiągnięć ks. dra Zbigniewa Stanisława Iwańskiego ubiegającego się o stopień naukowy doktora habilitowanego nauk teologicznych zleconą przez Centralną Komisję ds. Stopni i Tytułów, decyzją z dnia 07.11.2017 roku

Ks. dr Zbigniew Stanisław Iwański, pracownik naukowo-dydaktyczny Wydziału Pedagogicznego Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku, rozpoczął swoją drogę naukową studiami w zakresie profilaktyki i resocjalizacji na Uniwersytecie Warszawskim, które zwieńczył tytułem zawodowym magistra w dniu 11.09.1986 roku. Następnie podjął studia filozoficzno-teologiczne w Metropolitalnym Wyższym Seminarium Duchownym w Warszawie w ramach Papieskiego Wydziału Teologicznego, które ukończył tytułem zawodowym magistra teologii w dniu 30.05.1990 roku. Pogłębiając studia teologiczne na wspomnianym wyżej PWT uzyskał rok później, tj. 13.11.1991 roku licencjat kanoniczny w zakresie teologii fundamentalnej. Realizując zainteresowania naukowo-badawcze podjął się napisania pod kierunkiem dr. hab. Zofii Matulkiej prof. KUL rozprawy doktorskiej o charakterze interdyscyplinarnym pt. „Oddziaływania wychowawcze katechezy szkolnej”, którą obronił na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu w dniu 19.02.1998 roku, uzyskując stopień naukowy doktora nauk humanistycznych. Dalszy rozwój naukowy, dedykowany w dalszym ciągu badaniom interdyscyplinarnym, przyczynił się do przygotowania dorobku, na podstawie którego chce on uzyskać stopień naukowy doktora habilitowanego nauk teologicznych. Ów dorobek powstał w ramach zatrudnienia w następujących uczelniach: w Instytucie Pedagogiki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, październik 2001 - 2014, w Wyższej Szkole Menedżerskiej w Warszawie, październik 2009 - październik 2011, w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Warszawie, październik 2009 - październik 2011, w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, październik 2015 - październik 2016 oraz w Akademii Humanistycznej w Pułtusku, październik 2013 - październik 2015.

1. Ocena osiągnięcia naukowego w myśl art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2003. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.).

Habilitant przedstawił jako swoje przedmiotowe osiągnięcie naukowe monografię: *Etyczny, prawny i religijny wymiar procesu resocjalizacji skazanych*, Warszawa: Fundacja „Ubi societas. ibi res” 2017, ss. 359, poddanej recenzji wydawniczej przez prof. zw. dr. hab. Józefa Półturzyckiego oraz dr. hab. Annę Fidelus prof. UKSW. Analizując drogę naukową Habilitanta wydaje się to osiągnięcie naukowe owocem interdyscyplinarnego charakteru jego analiz i badań.

1.1. Ewaluacja metodologiczna

Habilitant wychodząc od ogólnej definicji resocjalizacji, zajmującej się „wychowaniem osób niedostosowanych społecznie” (s. 7), chce ustalić od strony teoretycznej istotę i warunki skutecznej kary pozbawienia wolności, wskazując na najważniejsze etapy procesu resocjalizacyjnego, jakimi są relacje interpersonalne pomiędzy osobą skazaną a podmiotami oddziaływania resocjalizacyjnego oraz uruchomienie wewnętrznego procesu rozwoju i dojrzewania najbliższej normy subiektywnej, jaką jest ludzkie sumienie. Od strony empirycznej ks. Iwański chce poprzez badania własne zdiagnozować czynniki wpływające na sens karania i na przebieg kary w warunkach izolacji więziennej. Takie postawienie problemu badawczego prowadzi do ambitnego dyskursu naukowego, w którym ustalenie celów, zarówno w warstwie teoretycznej jak i empirycznej oraz metod przeprowadzonych wywodów i badań, jest warunkiem *sine qua non* dojrzałego warsztatu naukowego. Celem nadrzędnym obu warstw jest analiza etyczna i prawna procesu resocjalizacyjnego skazanych, postulująca konieczne zmiany polityki karnej, „idąc w kierunku rozwiązań probacyjnej sprawiedliwości karzącej” (s. 10), uwzględniającym przez to finalizm personalistyczny. Na płaszczyźnie teoretycznej Habilitant oscyluje swój wywód wokół fundamentalnych zagadnień, do których zalicza: podmiotowość człowieka w procesie resocjalizacyjnym w świetle katolickiej nauki społecznej, kompleksowość kary pozbawienia wolności i jej implikacje. recepcję aksjologii i synejdezjologii w procesie wychowawczym oraz wieloaspektowość probacyjnej sprawiedliwości karzącej, wykorzystując do tego metodę analityczno-syntetyczną, zmierzającą do wnioskowania interpretatywno-krytycznego oraz postulatycznego. Badania empiryczne, stawiając sobie za ogólny cel ustalenie uwarunkowań kary pozbawienia wolności, zmierzają do ustalenia poglądów osób uczestniczących w próbie badawczej w wymiarze szczegółowym, na który składają się m.in. zagadnienia sprawiedliwości kary pozbawienia wolności, jej walor moralno-prawny oraz jej funkcja prewencyjna i zabezpieczająca przed recydywą, ekwiwalenty kary pozbawienia wolności, możliwość powrotu do normalnego życia, a także poglądy na karę

śmierci. Narzędziem badań była ankieta opracowana przez Habilitanta w sposób autorski (w książce habilitacyjnej zabrakło wzoru ankiety). Habilitant wykazał się zgromadzeniem stosunkowo dużej ilości wypełnionych kwestionariuszy, pochodzących od 747 skazanych, przebywających w zakładach odosobnienia w Sztumie, Elblągu, Grudziądzu i Iławie, zebranych w dniach 7.10.-19.12.2012 roku oraz od 570 przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości, uczestniczących w szkoleniach na temat kar alternatywnych dla kary pozbawienia wolności, organizowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości RP w roku 2015. W jednym z rozdziałów książki habilitacyjnej, Habilitant przedstawił wyniki badań, z których można wnioskować jakie pytania problemowe zostały przez niego postawione. Następnie ks. Iwański wyciągnął z nich wnioski, jednakże zgromadzony materiał badawczy mógłby zostać poddany bardziej zaawansowanemu opracowaniu metodologicznemu wraz z dyskusją na temat wniosków w toczącym się dyskursie naukowym w przedmiotowej kwestii. Prezentacja wyników badań zgodnie z założoną przez Habilitanta metodologią jest poprawna. Należy dodać, że struktura pracy i eksplanacja poszczególnych problemów jest koherentna i klarowna oraz pozwala w bardzo dobry sposób śledzić tok myślenia Autora.

1.2. Wartość merytoryczna

Monografię habilitacyjną, składającą się z jedenastu rozdziałów można podzielić na cztery merytorycznie ze sobą połączone części.

Pierwsza część (rozdziały 1-5) stanowi analizę podmiotową i przedmiotową wszystkich elementów procesu wtórnej socjalizacji. Ks. Iwański wychodzi od przedstawienia wybranych teorii resocjalizacyjnych (w sumie siedmiu), zwracając uwagę na różne punkty ciężkości, które one kładą, a zarazem wykazując, że ich wspólnym mianownikiem jest uwzględnienie nie tylko korekty postaw i zachowań ludzkich, lecz także szerokiego zakresu działań profilaktycznych. Habilitant jest w tym względzie zarówno teoretykiem jak i praktykiem, tworząc wraz z ks. G. Chojnickim koncepcję resocjalizacji, w której w szczególny sposób uwydatniają oni pierwiastek duchowy, który jest integralnym elementem teleologicznym inter-relacyjnego modelu resocjalizacyjnego, uwzględniającego konieczność rozpoznania i rozwoju różnych kategorii wartości: od ontologicznych po religijne (s. 41-45). Niewątpliwie bardzo ważnym elementem właściwego procesu resocjalizacji jest upodmiotowienie działań korekcyjnych wobec osoby skazanej. Postulat ten wypływa z idei godności osobowej człowieka, która jest przesłanką do odrzucenia przedmiotowego czy narzędziowego traktowania człowieka (s. 47-74). Jest on zasadą naczelną katolickiej nauki społecznej, której idee są przywołane na

przykładzie nauczania trzech ostatnich papieży, programu i rozwiązań prakseologicznych duszpasterstwa więziennego oraz modelu wychowawczego św. Jana Bosko, opartego na prewencji, uwzględniającego rozum, religię, miłość i opiekuńczą obecność wychowawcy (s. 75-149). Habilitant w bardzo celny sposób ukazuje ideę personalizmu chrześcijańskiego, której recepcja odbija się w zniuansowanym myśleniu wskazanych autorów i podmiotów wychowawczych. Bardzo cenne jest odniesienie do fundamentów moralności chrześcijańskiej, wyjaśnionych przez Jana Pawła II w encyklice „Veritatis splendor” (s. 93-94). Eksplanacja tych uniwersalnych zagadnień przez Jana Pawła II jest wielokrotnie wykorzystana przez Habilitanta w dalszym toku rozprawy. Bardzo ważne dla rozważań teoretycznych ks. Iwańskiego jest też ukazanie korelacji aksjologii z deontologią w dyskursie dotyczącym wychowawczego charakteru wartości. Odwołanie się do teorii aksjologicznej Maxa Schelera wydaje się tu być bardzo cennym punktem wyjścia. Ks. Iwański eksplikuje trafnie znaczenie poszczególnych wartości dla procesu resocjalizacji, począwszy od wolności aż po tolerancję. Podkreślając, że „wolność zawiera w sobie kryterium prawdy” (s. 157) zaznacza, że prawe sumienie jest gwarantem właściwego używania wolności. Wydaje się, że ten wątek kontrolny sumienia nad właściwą relacją wolności do prawdy powinien być jeszcze bardziej rozbudowany. Bardzo ważnym aspektem tej części pracy jest ukazanie umiejętności sprawczego działania wychowawcy w stosunku do wychowanków ze szczególnym uwzględnieniem zdolności do postawienia właściwej diagnozy, budowania autorytetu, zwłaszcza tego nieformalnego, rozwoju postawy i zdolności do prowadzenia dialogu oraz interakcjonizmu, skutkującego nawiązaniem kontaktu pomiędzy wychowawcą a wychowankiem, uruchomieniem funkcji imperatywno-kontrolnej ludzkiego sumienia, weryfikacją poprawności działania sumienia oraz autonomizacją wychowanka (s. 175-201).

Druga część (rozdziały 6-8) jest dedykowana opisowi kompleksowości fenomenu kary kryminalnej (s. 203-245), wskazaniu walorów probacyjnej sprawiedliwości karzącej (s. 247-258) oraz omówieniu warunków skuteczności resocjalizacji instytucjonalnej i środowiskowej (s. 259-279). Szczególnym walorem merytorycznym odznacza się opis kary więziennej poprzez pryzmat procesu przemian resocjalizacji w kierunku jej personalizacji. Habilitant ukazuje probacyjną sprawiedliwość karząca jako nowe spojrzeniem na karę więzienia i jej uwarunkowania w oparciu o społeczeństwo, a także eksplanuje wartość mediacji, monitoringu oraz resocjalizacyjnego charakteru pracy, jako nowych propozycji do wzbogacenia probacji. Eksponuje przy tym kuratelę sądową czy rehabilitację moralną jako nowe formy resocjalizacji zgodnie z założeniami pedagogiki personalistycznej.

Część trzecia (rozdział 9) zawiera prezentację wyników, przedstawionych w dwudziestu wykresach wraz z deskrypcją zawartych w nich danych. Od strony merytorycznej, bardzo cennym jest autorski charakter ankiety, wsparty przez udział Habilitanta w projekcie: „Upowszechnienie stosowania kar nie izolacyjnych i środków probacyjnych w systemie sądownictwa karnego”. Zagadnienia, o które pytał ks. Iwański świadczą o profesjonalnej znajomości tego obszaru badawczego i osobistej pasji oraz powołaniu do pracy w dziedzinie wychowawczo-resocjalizacyjnej.

Ostatnia część (rozdział 10-11) uwydatnia zdolność do syntetycznego ujmowania problematyki przez Habilitanta, pozwalając mu na połączenie wyników analizy źródeł i literatury przedmiotu badań. 27 propozycji idących w kierunku skutecznej resocjalizacji stanowi kwintesencje namysłu Autora pracy habilitacyjnej, ujawniając jego twórcze zdolności do tworzenia praktycznych rozwiązań. Syntetyczne omówienie elementów wpływających na resocjalizację skazanych oraz zwiększenie efektywności pracy wychowawczej stanowi wartość dodaną dysertacji, gdyż holistyczne spojrzenie na człowieka skazanego wraz z bardzo konkretnymi wskazaniem dla osób, środowisk i instytucji mających wpływ na resocjalizację, stanowi materiał do dalszych badań i dyskursów. Ks. Iwański stara się uchwycić rdzeń ontologiczny idei resocjalizacji, nazywając go paradygmatem duchowym, wskazując na jego immanentną celowość. Finalizm personalistyczny (a nie jak zapisał Habilitant finalizm teleologiczny, s. 313) jest uzasadnieniem wszelkich działań resocjalizacyjnych, nie jest nim ani konsekwencjonalizm ani proporcjonalizm, lecz konwergencja *finis operis i finis operantis*, która pozwala na obiektywną i subiektywną ocenę działania ludzkiego bez wprowadzania antynomii czy dychotomii pomiędzy nimi.

1.3. Aspekt formalny

Język i styl rozprawy habilitacyjnej jest zrozumiały i wyróżniający się fachowością w stosowaniu terminologii zmierzających do ukazania sedna problemu. Niekiedy brakuje kompletności zdań, gdyż Habilitant stosuje zrozumiałe dla siebie ich równoważniki (s. 11). Błędem językowym jest również zastosowanie wspomnianego pleonazmu „finalizm teleologiczny” (s. 313).

Wykaz bibliografii, alfabetyczny, bez zróżnicowania na źródła, literaturę przedmiotu czy literaturę pomocniczą jest poprawny i charakterystyczny dla prac z dziedziny nauk społecznych. Brakuje wykazu skrótów oraz ich objaśnienia.

Kompozycja przypisów jest klarowna i odznacza się jednolitością. W sumie strona formalna osiągnięcia naukowego wskazuje na dobry warsztat naukowy ks. Iwańskiego.

2. Ocena pozostałego dorobku naukowego w myśl § 3 i 4 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Habilitant przedstawił bogaty dorobek naukowy, który spełnia wymagania w/w paragrafów. Co prawda nie posiada on publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Web of Science (WoS) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH lub ERIH PLUS), to jednak ilość i jakość pozostałych drukowanych pozycji jest duża i potwierdzająca dobry warsztat naukowy.

Na pierwszym miejscu należy wymienić autorstwo pięciu monografii. Pierwsza z nich: *Katecheza w szkole. Szansa czy wyzwanie?*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 2001, ss. 256 dedykowana jest bardzo ważnej tematyce związanej z rolą katechizacji szkolnej w całokształcie misji nauczania Kościoła i jego działalności apostołskiej. Ks. Iwański po kilku latach od powrotu katechezy do szkół, analizuje w wymiarze teoretyczno-prakseologicznym jej kondycję i stawia fundamentalne pytania o jej sens, starając się udzielić odpowiedzi służącej temu, by wyzwania rodzące się z obecności katechizacji w szkole stały się szansą edukacyjno-wychowawczą. Katechizacja musi być poddawana ocenie teologicznej, aby nie utraciła swojego podstawowego zadania w wymiarze ewangelizacyjnym. Pozostałe cztery książki monograficzne można określić kolejnymi etapami na drodze ku napisaniu analizowanej rozprawy habilitacyjnej. Habilitant poprzez pracę: *Wprowadzenie do pedagogiki resocjalizacyjnej*”, Płock: Wydawnictwo Naukowe Novum 2003, ss. 295, kreśli podstawowe zagadnienia, teorie i rozwiązania w procesie resocjalizacyjnym, stawiając na płaszczyźnie pedagogicznej klarowne cele służące naprawie osobowościowo-relacyjnej. W kolejnej monografii: *Wartości w procesie resocjalizacji osób skazanych*, Toruń-Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Technologii Eksploatacji 2006, ss. 222 przedstawia teorię aksjologii zarówno w wymiarze filozoficznym jak i teologicznym, poszukując ontologicznego uzasadnienia świata wartości i ich aplikacji w różnych modelach resocjalizacyjnych osób skazanych. Eksplanacja ukierunkowania pracy resocjalizacyjnej na świat wartości jest bardzo wielkim walorem tej monografii. Dwie ostatnie monografie: *Kryzys kary pozbawienia wolności*, Warszawa: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Warszawie 2011, ss. 250 oraz *Resocjalizacja a kryzys kary pozbawienia wolności*, Lublin: Wydawnictwo KUL,

2013, ss. 589, ks. Iwański dedykuje problemowi kary pozbawienia wolności, a zwłaszcza jej negatywnym skutkom, prowadzącym do kryzysu uzasadnienia jej skuteczności. Habilitant dostrzega istotową zależność pomiędzy jakością resocjalizacji a podejściem do kary pozbawienia wolności, eksponując różne modelowe rozwiązania.

Obok prac monograficznych należy w dorobku naukowym ks. Iwańskiego wyróżnić artykuły opublikowane w czasopiśmie naukowych - krajowych -, które podejmują różnorodne pola badawcze. W trzynastu artykułach pojawia się tematyka natury teologiczno-religijnej np. nowa ewangelizacja, rola nauczycielska kardynała Stefana Wyszyńskiego w historii Polski XX wieku, wymiar społeczny nauczania Benedykta XVI, zagadnienie roli Kościoła i głoszonych przez niego wartości religijne w procesie integracji europejskiej czy też analiza fenomenu życia religijnego skazanych. Obok tych zagadnień Habilitant porusza tematykę resocjalizacji ze szczególnym wyakcentowaniem roli nauczyciela, ponadto znaczenia aksjologii w procesie naprawczym osobowości człowieka poprzez jej wychowawcze implikacje wraz recepcją przebiegu życia skazanego jako ważnego determinizmu. W kwestii resocjalizacji ks. Iwański podnosi także temat kary pozbawienia wolności w kontekście jej teleologii oraz funkcji, wskazując przy tym na zagrożenie jej znaczenia poprzez dehumanizację i depersonalizację. Habilitant zajmuje się też bardzo ważnymi zjawiskami współczesnego świata, jakimi są m.in. terroryzm z jego nowym obliczem, skutkami i próbami obrony przed nim, czy też transformacja społeczna w dobie procesów globalnych oraz potrzeba poszukiwania wobec tych procesów nowych dróg i metod edukacyjno-wychowawczych.

Na dorobek naukowy Habilitanta składają się również współautorstwo trzech monografii wraz z ks. Grzegorzem Chojnickim, które oscylują wokół tematów podejmowanych w już omówionych monografiach i artykułach naukowych. Redaktorzy tych prac umiejętnie dobrali problematykę poszczególnych rozdziałów, dając bogaty materiał analityczny do dalszego dyskursu dotyczącego rodziny, społeczeństwa, edukacji, wychowania, resocjalizacji, uwzględniającego recepcję podstawowych wartości (*Aksjologia i Wychowanie*, red. ks. Grzegorz Chojnicki, Ks. Zbigniew Iwański, Płock: Wydawnictwo Naukowe Novum 2010, ss. 357; *Edukacja i Społeczeństwo- Wybrane Zagadnienia*, red. ks. Grzegorz Chojnicki, ks. Zbigniew St. Iwański, Płock: Wydawnictwo Naukowe Novum 2011, ss. 299 oraz *Rodzina, Edukacja, Resocjalizacja, Wybrane Zagadnienia*, red. ks. Grzegorz Chojnicki, ks. Zbigniew Iwański, Warszawa 2012, ss. 296).

Na bogaty dorobek naukowy Habilitanta składa się również 21 rozdziałów zawartych w monografiach wieloautorskich, które poruszają tematy zarówno teologiczne jak i filozoficzne, mające swoje aplikacje w analizach z dziedziny nauk społecznych, które pogłębiają zagadnienia

resocjalizacji jako pewnego konceptu, ale też i wymagań personalno-warsztatowych wobec osób, na których spoczywa owocność procesu. Pośród nich należy wyróżnić następujące: *Wychowawczy charakter wartości w ujęciu Jana Pawła II w relacji do osób skazanych*, w: *Pytania, Problemy, Zagrożenie i Wyzwania XXI wieku dla Edukacji i Aksjologii*, red. Andrzej Gałkowski, Maria Januszewska-Warych, Wiesław Wojciech Szczęsny, Płock: Wydawnictwo Novum, 2011, s. 179-190; *Relacje wychowawcy z wychowankiem i ich wpływ na skuteczność działalności profilaktyczno – resocjalizacyjnej*, w: *Skuteczność profilaktyki i resocjalizacji - Utopie a rzeczywistość*, red. M. Nowak, Beata Wołosiuk, Biała Podlaska: Wydawnictwo Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej 2010, s.115-123; *Seks-Prostytucja-Pornografia-Patologia*, w: *Patologie społeczne - wybrane zagadnienia*, red. M. Borowski, R. Dobrzeńicki, Płock – Wyszaków: Wydawnictwo Novum 2009, s. 111-124; *Godność osoby ludzkiej w świetle encykliki „Fides et ratio”*, w: *Fides et ratio, w poszukiwaniu ideału człowieka XXI wieku*, red. Ks. I. Mroczkowski, E. Wesołowska, Płock: Wydawnictwo Novum 2001, s. 135-140; *Kapelan więzienny - pasterz skazanych czy przewodnik etyczny funkcjonariuszy*, w: *Ku etycznym zasadom służb mundurowych*, red. Z. Kępa, A. Szerauc, Płock 2009; *Aksjologia w rewalidacji*, w: *Wybrane zagadnienia rewalidacji*, red. M. Borowski, R. Dobrzeńicki, Płock 2009; *Kościół i wartości religijne w procesie integracji europejskiej*, w: „Rocznik Polski – Niemiecki” 2001 – 2002, vol. 10, Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa; *Janusz Korczak – Henryk Goldszmit – pedagog dzieci*, w: *Aksjologia i wychowanie*, red. ks. G. Chojnicki, ks. Z. St. Iwański, Płock 2010; *Patologia społeczna w świetle doktryny i nauczania Kościoła*, Warszawa 2011 oraz *Granice suicydologii w teologii*, Warszawa 2011.

Ks. Iwański przyczynił się też do opracowania haseł, ważnych dla jego zainteresowań naukowych, które w profesjonalny sposób ukazują istotę poruszanych przez nie kwestii. Dla Encyklopedii Katolickiej przygotował dwa hasła: „niedostosowanie społeczne” oraz „pedagogika resocjalizacyjna”; dla Wielkiej Encyklopedii Prawa hasło: „przestępstwo”; dla Encyklopedii Prawniczej 14 haseł: „kara pozbawienia wolności-istota”, „funkcje kary”, „cele kary”, „teorie kary”, „rodzaje kary”, „pedagogiczny wymiar kary”, „religijny wymiar kary”, „kryminalny wymiar kary”, „kobiety w zakładach karnych”, „kary długoterminowe”, „kara śmierci”, „kary alternatywne wobec kary pozbawienia wolności”, „mężczyźni w zakładzie karnym”, „społeczny wymiar kary”, „deprawacyjny charakter kary pozbawienia wolności” oraz „Jan Paweł II a kwestia kary pozbawienia wolności”.

Należy też wspomnieć dwie recenzje, które dopełniają działalność naukową Habilitanta, wskazując na jego zdolności analityczno-syntetyczne, oparte na epistemologicznym krytycyzmie i ewaluacyjnej erudycji.

O znaczeniu dorobku Habilitanta świadczą cytowania jego prac, które są aktualizowane na portalu naukowym: scholar.google.pl. Zgodnie z wynikami tego portalu praca: *Wartości w procesie resocjalizacji osób skazanych* była cytowana trzykrotnie, w pracach indeksowanych na CEJSH, CEON oraz BAZEKON; pracę: *Kryzys kary pozbawienia wolności* cytowano czterokrotnie w podobnych indeksach oraz praca: *Wprowadzenie do pedagogiki resocjalizacyjnej* była cytowana dwukrotnie w pracach indeksowanych na BAZEKON.

Nie sposób nie wymienić również uczestnictwa Habilitanta w realizacji dwóch grantów: Wartości chrześcijańskie w resocjalizacji na podstawie badań własnych wśród skazanych oraz grantu w ramach Katedry Pedagogiki Ogólnej KUL pod kierunkiem ks. prof. M. Nowaka (Habilitant nie podał jego tytułu).

Ważnym elementem dorobku naukowego ks. Iwańskiego jest jego uczestnictwo wraz z wygłoszeniem referatów w osiemnastu konferencjach i sympozjach naukowych, zarówno międzynarodowych jak krajowych. Pośród nich warto wspomnieć konferencje o zasięgu międzynarodowym, których tytuły świadczą o zdolnościach Habilitanta do udziału w dyskursie dotyczącym jego specjalności: Międzynarodowa Konferencja Naukowa: „Wychowanie chrześcijańskie wobec wyzwań współczesności”, 15 listopad 2006, KUL Lublin; Międzynarodowa Konferencja: „Współczesne tendencje w resocjalizacji”, styczeń 2007, Zakład Karny w Płocku; Konferencja Międzynarodowa: „Wojna z terroryzmem w XXI wieku”, 19-20 październik 2009, Wyższa Szkoła Menedżerska w Warszawie; Konferencja Międzynarodowa: „Skuteczność profilaktyki i resocjalizacji. Utopie a rzeczywistość, w dniu 19 marca 2009 roku, Biała Podlaska; Sympozjum norwesko-polskie, poświęcone tematyce probacji, 2014 oraz II Międzynarodowa Konferencja Naukowa- Zdrowie Psychiczne Ludzi Biznesu, 22.10 2016 Warszawa.

Reasumując ocenę tej części dorobku należy stwierdzić, że Habilitant spełnia wymagania stawiane przez w/w paragrafy rozporządzenia MNiSW. Dla jeszcze lepszego korzystania z wyników badań i analiz Habilitanta sugerowałbym kolejne publikacje w językach obcych, aby poprawić umiędzynarodowienie tak bogatego dorobku.

3. Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej habilitanta w myśl § 5 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Jednym z wymagań stawianych osobom starającym się o stopień naukowy doktora habilitowanego jest uczestnictwo w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych. Ks. Iwański spełnił ten warunek dzięki uczestnictwu w szkoleniach dla przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości, w ramach projektu norwesko-polskiego: „Upowszechnienie stosowania kar nie izolacyjnych i środków probacyjnych w systemie sądownictwa karnego”, organizowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości RP.

Do dorobku organizacyjnego ks. Iwańskiego zaliczyć należy udział w pięciu komitetach organizacyjnych sympozjów i konferencji: Ogólnopolskiej Konferencji „Uczelnie Warszawie-Warszawa Uczelniom” w Warszawie; Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Ku etycznym zasadom służb mundurowych” w Płocku; Międzynarodowej Konferencji „Wojna z terroryzmem w XXI wieku” w Warszawie; Sympozjum „Terroryzm w XXI wieku” w Lublinie oraz Ogólnopolskiej Konferencji „Rola nauki i służb probacyjnych w resocjalizacji sprawców przestępstw” w Warszawie i Lublinie. Warto też wspomnieć tworzenie programów studiów dla specjalności resocjalizacyjnej na KUL w Lublinie oraz programów dla specjalności pedagogiki specjalnej w Wyższej Szkole Pedagogicznej TWP w Warszawie.

Działalność naukowa Habilitanta wyróżnia się też członkostwem w Zespole Pedagogiki Chrześcijańskiej w Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN oraz założeniem Koła Naukowego Pedagogów Resocjalizacji przy Instytucie Pedagogiki KUL.

Bardzo ważnym aspektem dorobku habilitacyjnego jest działalność dydaktyczna, na którą składają się liczne wykłady, ćwiczenia oraz warsztaty w w/w uczelniach wyższych. W Instytucie Pedagogiki na Wydziale Nauk Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II Habilitant prowadził zajęcia dydaktyczne na studiach pierwszego i drugiego stopnia z następujących przedmiotów: diagnostyka resocjalizacji, pedagogika resocjalizacji, teoria i metodyka profilaktyki społecznej, wartości chrześcijańskie w systemie resocjalizacji, elementy kryminologii, wiktymologii i suicydologii, modele i systemy resocjalizacji, koncepcje uzależnień, patologie społeczne z elementami kryminologii oraz seminarium z pedagogiki resocjalizacji. W ramach obecnego zatrudnienia w Szkole Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku ks. Iwański prowadzi zajęcia z przedmiotów obejmujących specjalność resocjalizacyjną: współczesne trendy w pedagogice resocjalizacyjnej, metodyka wychowania resocjalizującego oraz aksjologia i etyka w resocjalizacji. W ramach współpracy z Wyższą Szkołą Pedagogiczną TWP w Warszawie Habilitant miał zajęcia z zakresu pedeutologii, pedagogiki specjalnej, kryminologii, prawa karnego oraz pedagogiki resocjalizacyjnej. Do działalności dydaktyczno-międzynarodowej zaliczyć należy zajęcia z zakresu pedagogiki specjalnej w filii KUL we Lwowie, gdzie Habilitant wypromował 18 magistrów. Pod jego

kierunkiem naukowym obroniono również ponad 300 prac magisterskich i licencjackich w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w Lublinie, Wyższej Szkole Menedżerskiej w Warszawie, Szkole Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku oraz Wyższej Szkole Pedagogicznej TWP w Warszawie. Dodatkowo prowadzi on zajęcia terapeutyczne wśród skazanych i uzależnionych od narkomanii i alkoholu oraz organizuje szkolenia dla sędziów penitencjarnych, kuratorów i przedstawicieli służby więziennej. Natomiast w ramach popularyzacji nauki warto wspomnieć przygotowywane przez Habilitanta artykuły teologiczne w tygodniku „Idziemy”, dotyczące interpretacji Słowa Bożego na niedzielę w roku 2012, komentowanie pielgrzymki Benedykta XVI do Polski w radiu VOX oraz współorganizację z personelem Zakładu Karnego w Sztumie przeglądu sztuki więziennej

4. Wniosek

Przedstawiony dorobek habilitacyjny przez ks. dra Iwańskiego wyczerpuje wymagania art. 16 ust. 1. ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2003. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.). Jego osiągnięcie naukowe stanowi znaczny wkład w rozwój dziedziny nauk teologicznych, nauk humanistycznych oraz nauk społecznych, ujawniając zdolność do oryginalnego ujęcia problemu resocjalizacji osób skazanych w wymiarze interdyscyplinarnym. Habilitant wykazuje się również istotną aktywnością naukową, dydaktyczną, organizacyjną i popularyzacyjną, zarówno w horyzoncie wielo-dyscyplinowych badań jak i wertykalnego pogłębienia poszczególnych fenomenów badawczych oraz osobistego zaangażowania. Wniosuję zatem o kontynuację postępowania habilitacyjnego ks. dra Zbigniewa Iwańskiego.

3.01.2018

L. Bucyga
Chojnacki